

ከተጠሪው እጅ በሥላም መድረሳቸውን ነው። ከዚህ መገንዘብ የሚቻለው እቃዎቹን ከወደብ ለማንሣት የኢንሹራንስ ሠነድ መቅረብ አስፈላጊ እንዳልነበረ ነው። በመሆኑም ተጠሪው እቃዎቹ በወደብ የዘገዩት አመልካቹ በውሉ መሠረት የኢንሹራንስ ሠነድ ባለማቅረብ ነው ሲል ያቀረበው መከራከሪያ ተቀባይነት የሌለው ነው። ከዚህ ይልቅ አመልካቹ ለክፍያ የተዳረጉት እቃዎቹን ከወደብ ለማንሣት አስፈላጊ የሆኑትን የማንገዳ ሠነዶች በተለይም የገንዘብ ሚኒስቴር ከቀረጥ ነፃ ብሎ ለተጠሪው የሚሠጠው ደብዳቤ ተጠሪው መ/ቤት ለአመልካቹ በጊዜው ለማቅረብ ፈቃደኛ ባለመሆናቸው መሆኑ ታውቋል። በአጠቃላይ አመልካቹ ለተጠሪው ጥቅም በሌለበት ግዴታ የከፈለውን የወደብ ኪራይና የደመራሻር ክፍያ ተጠሪው ሊተካ አይገባም መባሉ አላግባብ መሆኑን ይህ ፍ/ቤት ተገንዝቧል።

ው ሣ ኔ

- ተጠሪ ለአመልካች ብር 14,558.17 /አስራ አራት ሺህ አምስት መቶ ሃምሳ ስምንት ከአስራ ሰባት/ ክሱ ከቀረበበት ጊዜ ጀምሮ ከሚታሰብ ሕጋዊ ወለድ ጋር ይክፈል፤
- አመልካች ለዳኝነቱ የከፈለው ገንዘብ ተጠሪ ይተካለት፤
- የዚህን ፍ/ቤት ወጪና ኪራይ ግራ ቀኝ ይቻቻሉ፤
- መዝገቡ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ፤

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ነ/ዓ

የሰበር መ/ቁ. 23609

ታህሣሥ 15ቀን 2000 ዓ.ም

ዳኞች:- መንበረፀሐይ ታደሰ

ሐጎስ ወልዱ

መስፍን እቁበየናስ

ሒሩት መለሠ

ተሻገር ገ/ሥላሴ

አመልካች:- የኢትዮጵያ ንግድ ባንክ - ነ/ፈ.ጅ ዘውዱ አሊ - ቀረቡ

ተጠሪ:- አቶ አሰበወርቅ ዘገየ - አልቀረበም

ፍ ር ድ

በሰበር አቤቱታው መነሻ የሆነው ጉዳይ የጀመረው በፌ/መ/ደረጃ ፍ/ቤት ነው።

ተጠሪ ለሥር ፍ/ቤት ባቀረቡት ክስ አመልካች መ/ቤት የሥራ ውላቸውን ያላግባብ ስላቋረጠባቸው ውዝፍ ደሞዝ የተጠራቀመ የዓመት እረፍት፣ የቦነስ ክፍያ፣ አበል፣ የእቃ ማንገዳ ፣ የኤርፖርት ታክስ፣ የካሣ ክፍያ የማስጠንቀቂያ ክፍያ እንዲከፍላቸው ጠይቀዋል።

ፍ/ቤቱም የግራ ቀኝን ክርክር መርምሮ ከስራ የተሰናበቱት ያለአግባብ በመሆኑ ውዝፍ ደመወዝ፣ የእረፍት ጊዜ በገንዘብ ተለውጦ፣ የማስጠንቀቂያ ጊዜ ክፍያ እና የአገልግሎት ካሣ የ6 ወር ደመወዛቸውን እንዲከፈላቸው ወስኗል። የፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤትም ይህንኑ ውሣኔ አጽንቷል። የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም በዚህ ውሣኔ ላይ ሲሆን ይህ ችሎትም የአመት እረፍትና የአገልግሎት ካሣ እንዲከፈላቸው የተሰጠውን ውሣኔ ሕጋዊነት ለመመርመር አቤቱታው ለሰበር ችሎት እንዲቀርብ አድርጓል።

ተጠሪም ቀርበው ክርክራቸውን በጽሁፍ አቅርበዋል።

አመልካች በሰበር አቤቱታው ውዝፍ ደሞዝ በተመለከተ ቀደም ሲል ከሰው ተወስኖላቸው የወሰዱ በመሆኑ በድጋሚ ሊከፈላቸው አይገባም፤

አመልካች የተመደቡበት የስራ ኃላፊነት ክፍተኛ እምነትን የሚጠይቅ ማስጠንቀቂያ ቢሰጣቸው በድርጅቱ ላይ ክፍ ያለ ጉዳት ሊያደርሱ ስለሚችሉ በፍ/ሕ/ቁ. 2577 መሠረት ያለማስጠንቀቂያ ሊሰናበቱ ችለዋል። ከስራ የተሰናበቱት በጥፋት ስለሆነ ካሳ ሊከፈላቸው አይገባም ብሏል። ተጠሪም የሥር ፍ/ቤቶች ውሣኔ በአግባቡ ነው ሲሉ ዝርዝር መልስ ሰጥተዋል። ይህ ችሎትም መዝገቡን እንደሚከተለው መርምሯል።

ተጠሪ ያለአግባብ ከሥራ ተሰናብቻለሁ በማለት ሊከፈላቸው የሚገባውን ክፍያ ዘርዝረው ክስ አቅርበዋል ከመዝገቡ እንደተረዳውም አመልካች የተጠሪን የሥራ ውል ያቋረጠው ጥፋት ፈጽመዋል በሚል ቢሆንም ጥፋት መፈፀማቸውን እንዳላስረዳ የሥር ፍ/ቤቶች አረጋግጠዋል ። ጥፋት መኖር አለመኖሩ ደግሞ የፍሬ ነገር ክርክር በመሆኑ በዚህ ሰበር ችሎት በድጋሚ የሚታይ አይሆንም። በመሆኑም የተጠሪ የሥራ ውል ያለበቂ ምክንያት ከተቋረጠ ተጠሪ ሊያገኙ የሚገባቸው ክፍያዎች ምንድናቸው የሚለውን መመለከት ተገቢ ነው። በተለይ አመልካች ቅሬታ ያቀረቡባቸው ክፍያዎች የተጠራቀመ ደመወዝ፣ የዓመት እረፍት፣ የማስጠንቀቂያና የካሳ ክፍያዎችን የሚመለከቱ በመሆናቸው እነዚህ ክፍያዎች ለተጠሪ ሊከፈሉ ይገባል ወይስ አይገባም የሚለውን ተመልክተናል። ተጠሪ የሥራ መሪ በመሆናቸው የሚቸው ጉዳይ የሚታየው በፍትሐብሔር ሕግ እንደመሆኑ የተያዘው ጉዳይ ስለሥራ ውል በፍ/ብ/ሕጉ ከተደነገጉት ድንጋጌዎች አኳያ ተመርምሯል።

የካሳን ጥያቄ በተመለከተ ክፍ ሲል እንደተገለፀው አመልካች የተጠሪን የሥራ ውል ያቋረጠው ተጠሪ ጥፋት ፈጽመው ነው ቢልም ይህንን እንዳላስረዳ የሥር ፍ/ቤቶች አረጋግጠዋል በመሆኑም የተጠሪ የሥራ ውል የተቋጠረው ከሕግ ውጪ መሆኑን ተገንዝበናል። አሠሪው ውሉን ቀሪ ለማድረግ በቂ ምክንያቶች የሌለው እንደሆነ ለሠራተኛው ተገቢ የሆነ ኪሣራ ለመክፈል እንደሚገደድ በፍ/ሕ/ቁ. 2573 ሥር ተመልክቷል። በመሆኑም

አመልካች ተጠሪ ከሥራ የተሰናበቱት በጥፋት ስለሆነ ካሳ ሊከፈል አልገደድም በማለት ያቀረበው ክርክር ተቀባይነት የለውም።

የኪሣራውን ልክ በተመለከተ ግን ለሠራተኛው የሚከፈለው ባለፈው 3 ወር ከተቀበለው ደመወዝ ሊበልጥ እንደማይችል በፍ/ህ/ቁ. 2574(2) ሥር የተመለከተ በመሆኑ የሥር ፍ/ቤቶች የ6 ወር ደመወዝ በካሳ መልክ እንዲከፈል መወሰናቸው ተገቢ አይደለም።

ሌላው የማስጠንቀቂያ ክፍያን የሚመለከት ሲሆን አሠሪው ውሉን ቀሪ ለማድረግ አስቀድሞ ማስጠንቀቂያ መስጠት እንደሚገባው በፍ/ሕ/ቁ. 2570/2/ ሥር ተቀምጧል። የሥራ ውሉ ከአንድ አመት በላይ ቆይቶ ከሆነ ማስጠንቀቂያው ቢያንስ ከ2 ወር አስቀድሞ ሊሰጠው ይገባል (የፍ/ህ/ቁ.257(2) ይመለከታል) ። አመልካች ማስጠንቀቂያ ሊሰጥ አይገባም የሚለው ስራው ልዩ ችሎታንና ክፍተኛ እምነት የሚጠይቅ ነው በማለት የፍ/ሕ/ቁ. 2577 ን መሠረት አድርጎ ሲሆን የተጠሪ የሥራ አስኪያጅነት ሥራ ግን በዚህ አንቀጽ የሚሸፈን ባለመሆኑ የአመልካች ክርክር ተቀባይነት የለውም።

የተጠራቀመ ደምዝን በተመለከተ አመልካች በሰበር አቤቱታው ለተጠሪ በባንክ ሂሳባቸው ደመወዛቸውን ገቢ ሲያደርግ ቆይቶ ደመወዝ ለተጠሪ ሊከፈል እንደማይገባ ሲረዳ ከሂሳባቸው ወጪ አድርጎ በመውሰዱ አመልካቹ የወሰደውን ገንዘብ እንዲመልስ ተጠሪ ክስ አቅርበው ስላስወሰኑበት በአፈፃፀም ገንዘቡን የተቀበሉ በመሆኑ በድጋሚ ደመወዝ ሊከፈላቸው እንደማይገባ ገልጿል። ይህ ችሎትም መዝገቡን እንደመረመረው ተጠሪው አመልካች ወደ ሂሳባቸው ገቢ አድርጎ መልሶ የወሰደውን ገንዘብ እንዲመልስ በሌላ መዝገብ ክስ መስርተው አስወስነውበት ገንዘቡን የተቀበሉ መሆኑን፣ ይህም ገንዘብ የተጠሪ ደመወዝ መሆኑን ለመገንዘብ ችለናል። በመሆኑም አመልካች የተጠሪን ደመወዝ እንዲመልስ በሌላ መዝገብ ተወስኖበት ከከፈለ

በኋላ ተጠሪ በድጋሚ ውዝፍ ደመወዝ ሊከፈላቸው የሚገባበት ሕጋዊ ምክንያት የለም።

የመጨረሻው ነጥብ የዓመት እረፍትን የሚመለከት ነው ተጠሪ የሚከራከሩት የዓመት እረፍት ካልተወሰደ ተጠሪቅም ሠራተኛው በሚመቸው ጊዜ እንደሚወስደው ካልወሰደ ግን በገንዘብ ተቀይሮ እንደሚከፈለው እና ከ90 ቀናት በላይ እረፍቱ አይተላለፍም የሚለው ክርክር የሕግ ድጋፍ እንደሌለው ነው። አመልካች በበኩሉ በወቅቱ የነበረው የብሔራዊ ባንክ መመሪያ እረፍት ከ90 ቀናት በላይ ሊተላለፍ እንደማይችል ይገልጻል፤ ያም ቢሆን ተጠሪ እረፍታቸውን ተጠቅመውበታል፤ አላቸው ቢባል አንኳን በፍ/ሕ/ቁ. 2562 (3) መሠረት ከ20 ቀናት በላይ ያለው እረፍት ተቀባይነት የለውም በማለት ይከራከራል የሥር ፍ/ቤት የአመልካችን ክርክር ውድቅ ያደረገው የብሔራዊ ባንክ መመሪያ አልቀረበም፤ ቢቀርብም በፍ/ሕጉ ላይ ገደብ የማያስቀምጥ በመሆኑ ተቀባይነት ሊኖረው አይችልም በሚል ነው። ነገር ግን የፍ/ሕጉ የዓመት እረፍት ላልተወሰነ ጊዜ እንደሚተላለፍ ያስቀመጠው ነገር ስለሌለ መመሪያው በፍ/ሕጉ ላይ ገደብ አስቀምጧል ለማለት አይቻልም። በሌላ በኩል ተጠሪ የብሔራዊ ባንክ መመሪያ እረፍት ከ90 ቀናት በላይ ሊተላለፍ አይችልም በማለት ያስቀመጠው ገደብ የለም በማለት በግልጽ ያቀረቡት የተቃውሞ ክርክር የለም። በፍ/ሕጉ ላይ ያልተመለከቱ ነገሮችን ደግሞ የመ/ቤቱ አስተዳደር መወሰኑ ሕገ - ወጥ ነው ለማለት አያስችልም። በሌላ በኩል ግን አመልካች ተጠሪ እረፍታቸውን በሙሉ ተጠቅመዋል ይባል እንጂ የሥር ፍ/ቤት የተጠሪን ማህደር አስቀረበ ተጠሪ ያልወሰዱት እረፍት መኖሩን ስላረጋገጠ በዚህ በኩል የቀረበው ክርክር ተቀባይነት የለውም በመሆኑም ተጠሪ የተጠራቀመ የ90 ቀን ብቻ ሊሰጣቸው ሲገባ የሥር ፍ/ቤት 522 ቀናት እረፍት እንዲያገኙ መወሰኑ ስህተት ነው።

ው ሣ ኔ

- 1/ የፌ/መ/ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 1759/87 ሐምሌ 30 ቀን 1993 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔና የፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 4624 ታህሣሥ 7 ቀን 1998 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ ተሻሽሏል።
- 2/ ለተጠሪ የተጠራቀመ ደመወዝ እንዲከፈል የተሰጠው ውሣኔ ተሻሯል።
- 3/ አመልካች ለተጠሪ የ3 ወር ደመወዝ ካሣ ክፍያ እንዲከፍላቸው ተወስኗል።
- 4/ አመልካች ለተጠሪ የ2 ወር ደመወዝ የማስጠንቀቂያ ክፍያ ይክፈላቸው።
- 5/ አመልካች ለተጠሪ የ90 ቀን የዓመት እረፍት በገንዘብ ቀይሮ ይክፈላቸው።
- 6/ ወጪና ኪሣራ ይቻቻሉ።
መዝገቡ ተዘግቷል። ለመ/ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ተ.ወ